

DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA
SISTENS
CORTICEM CHINAE
HISTORICE, CHEMICE
ET
PHARMACOLOGICE CONSIDERATUM.
QUAM ANNUENTIBUS
MAGNIFICO DOMINO
PRAESIDE ET DIRECTORE,
SPECTABILI DOMINO DECANO
AC
CLARISSIMIS D. D. PROFESSORIBUS
PRO GRADU DOCTORIS MEDICINAE
RITE CONSEQUENDO,
IN ALMA AC CELEBERRIMA
REGIA SCIENTIARUM UNIVERSITATE PESTIENSI
PUBLICAE DISQUISITIONI SUBMITTIT
CAROLUS LITSAUER,
Hungarus ex I. Comitatu Psoniensi.

Theses adnexae publice defenduntur in Palatio Universi-
tatis majori die 28. Augusti 1824

B U D A E,

REGIAE UNIVERS. HUNGARICAE.

BOTANISCHES INSTITUT
der Universität Wien

Bibliothek

J.-Nr.

4650

Sign.

cl 176/7

BOTANISCHES MUSEUM
der k. k. Universität.

J.Nº 4650

B

~~A. 42/36~~

1076/4

P A T R I
NON NECESSITATE SOLUM, SED ET
BONITATE TALI.
OPTIMO, TENERRIMO, CHARISSIMO.
TENUES HAS STUDIORUM PRIMITIAS
I N
PERPETUUM JUSTAE VENERATIONIS,
GRATISSIMI ANIMI, TENERRIMIQUE
AMORIS FILIALIS OBSEQUIUM
SACRAS ESSE VULT.

GRATISSIMUS FILIUS
AUCTOR. —

1849

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

500 N. 5TH ST. NEW YORK, N.Y.

1849

1849

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

500 N. 5TH ST. NEW YORK, N.Y.

1849

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

Optime Pater!

Dissertationem inauguralem, utpote supremum laborum academicorum Specimen conscripturus, ex vastissimo Medicinae corpore *Corticem Chinae* seligere mihi visum est: partim quod natura ejus chemica ultimis imprimis decenniis sit penetrata, partim vero, quia medica ejus in organismum individualement virtus novissimis temporibus plurimis locupletata sit observationibus; hinc idem objectum respectu imprimis chemico, pharmacologico, atque therapeutico describere satagebam.

Hosce vero exiguos conaminum meorum fructus TUO nomini charissimo inscribere et propius sanguinis vinculum, et grati animi officium, quo TIBI devinctus sum, expetebant. TUA unius

ope enim ac impensa factum esse palam confiteor,
me omnia vitae deinceps degendae, et salutis aegrorum impendendae commoda nactum esse.

Aequo itaque animo, placido vultu, libensque pagellas has Nomini TUO praedulci inscriptas accipe charissime Pater! exiguum licet, tuisque, in me collatis beneficiis longe inferius monumentum; perennius cordi meo amor, pietasque insculpserunt, quod nullae unquam temporum vices abolebunt.

Vale!

Tui observantissimus filius, et

Auctor.

C a p u t I.

Descriptio Chinae historico

phisiographica, ejusque investigatio chemica.

Cinchona, arborum genus in America media, meridionali, australique crescens; cum primis in Quito, Peru, circa Loyam vel Loxam, super Cuenca, rarius in vallibus, aut ad fluviolos, frequentius in montosis partibus detegitur. Optima ejus Species in montibus Pillao crescere traditur. *Cel: Ruiz* vidit arborem florentem in monte *Cuchero* in Provincia *Panatahnas*. Vires Corticis hujus arboris medicatae fortuito casu detectae fuerunt, cum scilicet teste *Hallero*, Barbari ex aqua lacuum potata, in quibus trunci arborum macerabantur, a febre intermittente liberati fuissent. — Celebre vero nomen a *Linnaea* imperitum erat in gratiam Comitissae del Cinchon conjugis Peruviani Proregis, quae anno 1638. usu hujus corticis e pertinaci convaluit febre. — Ab anno 1640 ad 1648 in *Europa*, praecipue in *Hispania*, et *Italia* per Societatem Jesu, ordinem suo tempore magnae Celebritatis, magnique influxus in culturam mentis humanae divulgabatur. — Acres tamen mox ortae sunt lites, cum Medici Hispani, *Galeno* addicti ejus usum pertimescerent. Omnem vero lapidem moverunt *Cel. Sydenham*, et *Mortonus*, sua auctoritate magis universalem reddendo corticis febrifugi usum. Propugnata in Italia, a *Ramazzinio* Chinae efficaciam *Zendrini a)* eximius *Torti*, et *Werlhof b)* in emolumentum generis humani vindicarunt.

a) Trattato della China, con una prefazione intorno ai pregiudizy, che corrompono l'arte medicinale, col modo piu Severo d' apprenderla. *Venez.* 1705.

b)

b) S. P. Werlhofs auserlesene Schriften über die Fieber. Kopenh. 1785.

A longo jam tempore naturae scrutatores disceptarunt de *planta genitrice* Chinae corticem suppeditante. Secundum Systema vegetabilium naturale Cinchona ad familiam pertinet *Rubiacearum*; secundum Caroli a Linnee Systema ad Pentandriam Monogyniam refertur. *Character genericus* secundum *Dierbach*: Calyx campanulatus, 5-dentatus, Corolla infundibuliformis, limbo quinque-partito, ut plurimum hirt. Capsula oblongo-rotunda, bilocularis, bipartita, dissepimento parallelo. Semina copiosa, compressa margine membranaceo.

Varia eautem innotuerunt Cinchonae species ex America advectae, quarum manca per longam Seriem notio, recentiori praepriiis aevo ad majorem perducta est perfectionem indefessis scrutiniis celebrium rei herbariae Cultorum: Claris: *Mutis Humboldt*, et *Bompland*. Omnium optimus esse traditur *Cortex Chinae Auran-tiacus*, quem *Cinchona Condaminea* juxta *Humboldt*, *Cinchona officinalis* Lam. (Wahrer China Baum) sup-peditat. Arbor haec Corticem praebet qui interne coloris est obscure aurei, quem humectatus, aut in pulverem redactus adhuc intensiorem ostendit, salivae quoque manducatus communicat, sapore gaudet amaro aromati-co, non adstringente. Ab incolis Americae hispanicae *Cascarilla fina* vocatur; est carissima et in Patria sua; crescit in montibus circa Loxam, et in Peru; ad nos nunquam defertur (Delineat *Humboldt plant. aequinoct.* 1. pag. 33 tab. 10;).

Inter Cortices Chinae in nostris pharmacopoeis ob-viis primum certe locum tenet *Cortex Chinae fuscus*, *Cortex Chinae peruvianus*, etiam *China Loxae dictus*: *Braune China-Rinde*: *Gewöhnliche China - Rinde*. Arbor hunc Corticem subministrans nondum satis est definita. Adducuntur a *Ruiz Cinchona nitida*, a *Mutis Cinchona lancifolia*, a *Lamark Cinchona Coriacea*. Chinabaum mit glänzenden Blättern. Patria traditur St. Domingo. (Delineatur ab *Ruiz et Pav. Flor. Peruv. vol.* 2. pag. 50. tab. 191.) *Humboldt* vero derivat ab *Cinchona* scrobiculata: *Chinabaum mit grubigen Blättern*, quae habitat in Peru, cum primis in Provincia *Jaen de Braco-morros*, ubi integrae Silvae exstant. (Delineat *Humboldt plant. aequin.* 1. p. 165. tab. 17.) Interim a variis Cin-cho-

chonae speciebus colligi, et aliarum quoque arborum corticibus, Weinmanniae praecipue, uti refert Cel. *Bompland*, misceri, sicque nobis tradi verosimillimum est. Cortex hic ubi genuinus fuerit, in frustis occurrit plus minus convolutis, a calamo scriptorio ad digitum crassis, plures pollices longis, duris, siccis, fractu difficilibus, externa horum facies est scabra, lichenibus griseis notata, cuticula fusco nigricante oblecta; interna vero facies est Coloris cinnamomei subfusca, flavescens, aut ex ferrugineo fusca. — Fracturam ostendit laevem, et splendidam; quae Solis radiis obversa, in medio inter epidermidem, et stratum internum puncta ostendit splendida. Saporem habet aromatico amarum, modicissime adstringentem, specificum, odorem proprium mucidum, sub aromaticum; pulverem largitur cinnamomeo similem. Selecta ejusmodi Corticis frusta nomine *Corticis Quinquinae* veniunt. Proprietates adlatae sensibiles ad aestimandam Corticis bonitatem non sufficiunt, quod multum ab individua arboris conditione, ab siccationis, et conservationis ratione dependet. Quare et chemici characteres in auxilium vocandi sunt, qui secundum investigationem *Cel. Buchholz* sunt: Infusum Corticis Chinae fuscum aquosum frigidum vix est tinctum, vel ex pallido subflavescens saporem habet amarum, adstringentem, ex decocto Gallarum lucido sedimentum separat roseo-griseum. Decoctum ejusdem Corticis, donec calet, ex fusco rubicundum est, et exploratum Charta coerulea, acidum manifestat liberum; ubi refrigeratum est, turbatur, colorem induit pallidiorem, ex rubro-flavescentem, et ipsius Corticis sapore, ac odore gaudet. Si decocto, Gallarum decoctum admisceatur, sedimentum oritur copiosum roseo-griseum, si solutio Gelatinae animalis ex pallido rubro flavescens, si solutio Ferri sulfurici amoene viride, si Tartarus emeticus in aqua solutus, ex flavo album subgriseum deponitur sedimentum.

Alter est *Cortex Chinae flavus*, seu *luteus*, vel *regius* e *Cinchona officianali* Linn. *Cinchona pubescente* Vahl, *Cinchona ovata* Ruiz, et Pavon, *Cinchona cordifolia* Mutis depromptus. Gelbe Chinarinde, Königsrinde. Arbor hunc Corticem subministrans patriam agnoscit Americam Hispanicam, (Delineatur in flor. Peruvian. 2. t. 195.) Droguistae differentiam ponunt inter Chinam regiam, et flavam quae tamen vix essentialis, magis lu-
ori

cri gratia fit. Occurrit hic Cortex in frustis communiter majoribus, quam China fusca, planis, parum incurvatis, quibus tenuiora, minora, aliquantum convoluta intermixta frequentius sunt. Epidermide sua fusca lichenibus notata vix non semper orbatus, superficiem exhibet externam cinnamomeam, texturae spongioso-granosae, internam lucidam, manifestius fibrosam, quae luci obversa moleculas ostendit splendoras. Pulvis ex Cortice obtentus est cinnamomeo similis, cutemve humanam lateo tingit colore. Odor hujus Corticis est magis aromaticus, quam caeterarum specierum, sapor aromatico-amarus, minus adstringens. Characteribus chemicis sequentibus distinguitur: Infusum ejus est limpidum, aliquantum ex rubro-flavescens, ab admixto decocto Gallarum sedimentum deponit copiosum pallidum flavo-griseum. Decoctum, donec calet minus est obscurum, quam Chinae fuscae; ubi refrigeratur, colorem accipit pallide flavum, aliquantum rubescentem; ab addito Gallarum decocto sedimentum largum, ex roseo-flavescens, ab Ferro sulfurico soluto plumbeo-griseum; ab solutione Gelatinae animalis ex rubro flavum, uti et a Tartaro emetico tardius licet deponitur.

Cortex Chinae ruber, seu *Hispanicus*. Spanische Chinarinde, derivatur ab Ruiz, et Pavon e *Cinchona Grandifolia*, ab Mutis e *Cinchona oblongifolia*, *Grossblättriger Chinabaum*, arbore novae Granadae. (Delineatur in flor. Peruvian, 2. t. 196. Alibert des fièvres atax, 2.) Hic Cortex in frustis occurrit magnis, latis, crassis, incurvatis, Colorem possidet ex fusco-rubescen-tem, atque tribus componitur stratis, ita ut externum sit tenue, asperum, rugosum, rubro-fuscum, aut ab Lichenibus, quibus notatur griseum; stratum medium quidquam crassius est, obscurius, fragiliusque, internum vero fibrosum. Odorem nullum, saporem amarum, valde adstringentem habet. — Frigidum ejus infusum pallidum rubescens, cum Gallarum decocto sedimentum ex rubro album producit. Decoctum calidum valde rubet, refrigeratum turbatur, coloremque mutat in aurantiaco-rubrum, cum Gallarum decocto sedimentum ex rubro flavum copiosissimum, cum solutione Gelatinae lateritium, cum Ferro sulfurico viride, aut subviride, cum Tartaro emetico flavo-rubescens, pallidum deponit.

Praeter enumeratas Chinae species, quarum frequentissimus est usus, plures adhuc in medicorum usum veniunt, rarius tamen; in multis Germaniae Provinciis nunquam adhibentur. Inter hos memorari merentur: *Cortex Chinae delicatae*, quem *Cinchona* delicata frutex montium Americae australis largitur occurrit in tubulis convolutis, calamus scriptorium crassis. — *Cortex Chinae sanctae Luciae*, St. Lucien-Rinde, ab *Cinchona floribunda* Vahl et Schwarz. ab *Cinchona montana* Badiar, *Exostemma floribunda*, *Bergchinabaum*, arbore Sanctae Luciae, Domingo, Martinique derivatur, (delineatur ab Usteri magazin der Botanik pag. 96. tab. 3.) teste Hagen externe rubrofuscus, interne nigrofuscus, in fractura recenti fibras exhibet longas, saporis est ab initio aromatici, deinde summopere amari. — *Cortex Chinae Tecamez*, *Cortex Chinae Atacamez* ab arbore Americae meridionalis circa Atacamez crescente, in tubulis longis a pollice dimidio ad integrum crassis, cum epidermide tenui, Cortici intimè adnata, ex fusco-viridi, maculis dum et quando albis notata occurrit. Sapor ejus est amarus, non ingratus, parum adstringens. Pulvis colorem aurantiacum induit, odorem spargens aromaticum. — *Cortex Chinae corymbiferae* venit ab *Cinchona corymbifera* Linn. arbore in *Tongatabu* et aliis insulis maris pacifici crescente. Hic Cortex valde est amarus, et adstringens, apud nos raro deprehenditur. *Corticem Chinae Sanctae Fé* praebebat *Cinchona grandiflora* Ruiz et Pavon, *Cinchona Macrocarpa* Vahl; *Cinchona ovatifolia* Mutis, *Grossblumiger Chinabaum*. Arbor in Sancta Fé, et Peru crescens (Delin Ruiz et Pavon Flor. peruv. vol. 2. tab. 198.) juxta aliquos est albus, juxta alios rubescenti-flavus. — *Cortex Chinae angustifoliae* venit ab *Cinchona angustifolia* Swarz invenitur in Domingo (Delin. Lambert, Genus Cinchonae pag. 29. tab. 9.) est crassus, fuscus, saporis aromatici adstringentis. — *Cortex Chinae caribaeus* desumitur ab *Cinchona caribaea* Linn. arbore insularum Caribaearum (delin. Jacq. observ. botan. 2. pag. 21. tab. 47.) occurrit in frustis convolutis 5-6 pollices longis, externa superficies flavescens, interna nigrofusca lichenibus oblecta est. Sapor ab initio est dulcis adstringens, dein nauseosus, odor aromaticus, cinnamomeus. — *Cortex Chinae lutescens*, cujus genitrix est *Cinchona lutescens* Ruiz arbor Americae australis,

lis; in frustis convolutis advehitur; externe est glaber, interne coloris cinnamomei, fracturae fibrosae, saporis subaromatici, amari. — *Cortex Chinae brasiliensis*, a *Cinchona brasiliensi* Willd. veniens frusta refert plana, tenuia, externe glabra, interne obscure fusca, odoris est mucidi, ingrati, saporis nimis amari. — *Cortex Chinae glabrae*, *Cortex Chinae martinicensis*, *Cortex Chinae brachicarpae*. Chinae Spinosae, Cinchonae Bogotensis minus noscuntur. — *Cortex Chinae surinamensis* vulgo *China nova* a genuina, tum quoad partes constituentes, tum quoad effectum penitus diversa est.

Analysis Chinae chemica perfecta nondum habetur, licet chemicorum series multum insudaverit. Eorum quoque, quorum exactiorem cognitionem habemus, recentiorum Chemicorum diligenti analysi in acceptis referendam habemus, quos inter eminent *Vouquelin*, *Fourcroy*, *Schrader*, *Bucholz*, *Fabbroni*, *Pfaff*, *Plletier*, *Caventou*. — Omnibus comparatis sequentia Cinchonae Cortici tribui possunt Elementa: 1) *Materia chinacea*. *Cinchonicum*, *amarum Cinchonium* Reusz. China-Stoff *Pfaff*, substantia haec medium tenet locum inter principium extractivum amarum et resinam: est sicca, fragilis, fusca, saporis amari, non tamen adstringentis; in fervida aqua facile solvitur, ex qua refrigerata mox iterum secedit. In Alcohole quoque facile solvitur. Sales Ferri oxydatos e solutione praecipitat colore nigro-viridi; materiam Gallarum adstringentem colore flavo, aut rubro; Tartarum emeticum vi sua emesim provocandi spoliatur. Solvitur in acidis mineralibus quoque, si vero Oxygenio uniatur, solubilitatem et amarorem perdit. — 2) *Acidum Chinicum*, occurrit plerumque Calci unitum, tuncque Salem refert, qui Alcoholis beneficio ex Extracto Chinae aquoso praecipitatus, dein in aqua solutus, et evaporatus crystallos refert rhomboidales insipidas, Alcohole insolubiles, aqua facile solubiles. Acidum chinicum ad certum gradum evaporatum crystallos refert foliaceas, saporis intense acidi. Teste *Pfaff* maximam alit similitudinem cum Acidis oxalico, tartarico, malico. 3) *Materia Scytodephica*. *Tannina cum chinaea* mixta. 4) *Principium volatile*, quod secundum *Fabbroni* et *Tromsdorff* Oleum est aethereum. 5) *Resina* obtinetur ab extractivo non quidem penitus libera, si Tinctura Corticis ad consistentiam Extracti tenuioris evapore-

poretur, et aqua destillata addatur; praecipitatur tunc pulvis flavescenti-fuscus (Chinaroth Reusz). Est sine odore; aqua pro parte, alcohole tota facile solvitur. 6) *Mucus vegetabilis*, seu *Gummi*. 7). *Fibra lignea*. 8. 9. *Cinchonina*, et *Chinina* Bases suae speciei (Alcaloidea vegetabilia) a Pelletier et Caventou separatae, anatica fere quantitate Chinae rubrae, Cinchonina praevalente in China fusca, Chinina in China flava comites essentielles sub praeparatis considerabuntur. Proportio tamen, et ratio unionis harum materiarum specificarum variat pro diversitate speciei.

Uti de partibus constitutivis. ita et de principio activo multum disceptarunt inter se medici. Nonnulli antifebriles ejus vires in acido chinico (*Deschamps*) alii in materia chinacea (*Chretien*), alii plane in fibra lignea difficulter digerenda (*Autenrieth*) quaesiverunt, major probabilitas pugnat pro opinione, quae eminentem efficaciam Cinchonico tribuit, quo *Sprengelius* (Institut. Pharmacolog. vol. 2. §. 205.) sublatam vis sensiferae, ac energiae indifferentiam restitui, energiam imminutam augeri, facultatis contra sensiferae augmentum imminui contendit. E Medicorum observationibus ultimis activa Chinae Corticum pars videtur esse Basis utraque: Cinchona et Chinina: utraque quidem quantitate minima febres intermittentes tuto et secure sanat.

C a p u t II.

Corticis Chinae actio

ejusque usus.

Actio Corticis Chinae est *roborans*, *densans*, quod effectibus ejus usum insequentibus evincitur: in processu enim vitali vegetationem imprimis exaltat, materiae organicae, quae inde formatur, facultatem plasticam, ejusque in cohaesionem nisum intendit, hisque humorum

coa-

coagulum, et solidorum robur auget, incitationi stimulum validum, reactioni vim et constantiam addit, sensibilitatem morbosam compescit, ut itaque ubi materiae organicae metamorphosis aut retinetur, aut praecipitatur, vis materiae plasticae atque in cohaesionem nisus inminuitur, unde dein producta vegetationis majorem fluiditatis gradum, solida vero teneritudinem, laxitatem, mollietatem, et vicens in cunctis his processus vitalis infirmitatem contrahunt, nullum existat remedium, quod in processu vitali vegetationem magis exaltet, atque materiae organicae majorem conciliet vim plasticam, et nisum in cohaesionem, ac Chinae Cortex. Cum tamen eo majora quoque inferre possit damna, quo efficacius est hoc remedium, si perverse adhibitum fuerit, ad sequentia semper respiciendum erit momenta. ut Cinchona tuto et felici successu adhiberi possit: 1) ad ea, quae Corticis febrifugi usum absolute vetant. 2) ad illa, quae ejus usum absolute necessarium reddunt. 3) ad modum exhibendi.

Momenta quae Cortis Chinae usum vetant, seu *contraindicationis* sequentia potiora sunt: Vitalitas aucta praesente qua nocet China: Hypersthenia nempe, incitatio aucta, diathesis phlogistica sive universalis, sive topica, plethora, febris inflammatoria intensior corticem contraindicant; sunt vero hyperstheniae signa: corpus robustum, succis plenum, plethoricum; cutis calida, rubra, humidula, facies rubra, oculi splendentis; pulmones oppleti, respiratio calida. Hic cortici nullum esse locum observatio omnis aevi, et ejus cognitio docet. *Summus debilitatis gradus*, seu *vitalitas depessissima*, qua fit ut necessaria desit in hoc remedium reactio vitalis. Hanc dijudicat medicus e motuum vitalium, et animalium ordine, atque gradu, praecipue vero respiratione ac pulsu. Huc porro spectat status Ventriculi, tubique intestinalis atonus, quem digestio designat tarda, pauca, debilis, cum evacuationibus alvi tardis, siccisque. Absint itaque Stimuli materiales nimii, uti status gastricus, sordes tubi intestinalis retenti, abdomen longius obstipatum, viscerum abdominalium infarctus, et hydropismus, v. extrema eorum debilitas, imbecillitas, aut sensibilitas. Contraindicant Chinam porro viscerum pectoralium excedens sensibilitas, inflammatio eorum acuta, chronica, organisatio vitiata, defectus apyrexiae perfectae, typus prom
sub-

subcontinens, febris intermittens spuria, qualis v. g. est hectica phthisicorum, nisi Chinam scopo roborante dare scopus esset. Rarissimi certe sunt Casus, ubi nullo prorsus respectu ad dicta momenta, Cinchonae divinas dotes implorare absoluta urget necessitas, uti in febris pernicio-
siosa, e. c. instanti vitae periculo juncta. — E duobus malis tunc minus est eligendum. Menstruatio, graviditas, puerperium Corticis usui non obstant, dummodo debita circumspectione ejus dirigatur usus (Val. *Hildenbrandt* Instit. pract. medicae.)

Damna, quae praematuram, ac imprudentem sine mora sequuntur Corticis usurpationem sunt: digestionis vitia, sensatio ponderis ad epigastrium, saburra pertinax, appetitus jactura, nausea, alvi diversae anomaliae; viscerum in specie hepatis et lienis emphraxes, icterus, hydrops, oppressio pectoris, anxietas pulsus irritatus, musculorum debilitas; cachexia mutatio typi intermittentis in continuum, regularis in erraticum; intensior suppressae ad Speciem febris in palindromem propensio; febricula lenta. — Interim noxii hi effectus non Chinae, sed pravo ejusdem usui tribuendi sunt, ut optime animadvertit Cel. *Sydenham*.

Indicationum momenta sequentia Corticem Chinae concernunt: Convenit scilicet peruvianus Cortex omni morbo, in quo debilitas vitalis cum vegetatione imperfecta connexa est, sive metamorphosis organica retineatur, sive major adsit in liquationem nisus. Huc pertinet. convalescentium debilitas, a morbo relicta, vel per humorum jacturam, nimiam totius organismi incitationem, vel intentionem mentis inmodicam inducta, cachexiae variae, uti scrophulosa, rhachitica, scorbutica, chlorosis, hydrops etc. Indicatur porro in evacuationibus et profluviiis nimis, abnormibus, quae existentiam suam debilitati debent uti: in Diarrhoea, Dysenteria, Hypemesi, Cholera, Haemorrhagiis.

Series objecti ad *formas morborum speciales*, quibus China convenit, jam descendere jubet, quas serie Classium communius in usum vocatorum exponam. Primarium campum activitatis Cinchonae sistunt *Febres intermittentes*, quibus cumprimis convenire Chinam jam veneranda novit antiquitas, ita ut medicamentum princeps, et vere specificum dici omnino mereatur. Absit tamen, quod apprimè est notandum, diathesis omnis inflama-

flamatoria, spastica vasorum capillarium adfectio, abnormis status systematis venae portarum, infarctus viscerum abdominalium, saburrarum Congeries, cutis siccitas, organorum respirantium debilitas. Si alterutrum horum adsit, post usum Corticis mutatur typus intermittens in continuum, aut alii exoriuntur morbi chronici uti hydrops, febris hectica etc. Quare, ne in pluribus casibus aucta experiantur aegroti gravamina, evacuantibus, stimulantibus mitioribus, aromaticis, amaris ut praeparentur, necesse est. — In illis febris intermittens casibus, ubi omnis rerum cardo in eo versatur, ut insequens paroxysmus, qui vitae insidias struit, supprimatur, quales sunt febres intermittentes a *Werlhof.* et *Torti* (Todtenfieber) descriptae, quaeve secundo, vel tertio insultu occidere solent, Cortex Chinae supremum semper tenebit locum. — *Cel. Hahnemann* solum admittit modificationem febris intermittens; quae nullo ita facile ac Cortice sanari potest. Symptomata hujus sunt: ructus amari post esum, lingua licet pura existentē; anorexia, praesente gustu normali; cephalaea, per motum augenda; sub frigore pandiculatio et oscitatio, pallor et livor ungvium, vox mutata, dolor in periosteo, sitis maxima, ad frigidum potum spurio instinctu ducens; sub calore vasorum venosorum intumescencia, rubor faciei, sudor cumprimis in dorso ac cervice, urina profundius tincta, cum sedimento lateritio.

In febribus continuis adhiberi tunc praeprimis meretur Cortex, si remissiones longiori durent tempore, ita ut intermittentibus accedant, si systema musculare manifesta laboret debilitate, si character illarum in putridum tendat; potentiae nocentes dynamicae praecesserunt, nulla sordes gastricae praesentes sunt; si, quae fuerant, methodo conveniente evacuatae fuerunt; pulsus mollis; cutis, et lingua madidae existunt. — Ne adhibeatur sub stadio cruditatis, aut praesente cuti et lingua sicca, respiratione brevi et laboriosa, anxietate praecordiali, urina profundius tincta cum sedimento lateritio.

In febris nervosae, in qua nempe Systematis nervosi debilitas praevalet, stadio secundo egregium sistit remedium, imprimis si coniungatur cum Arnica, Valeriana, aethere, Vino, (*Ch. A. Held* de tempestivo Corticis peruviani usu in febribus inflamm. Götting. 1775. — *Büchner* de virtute Corticis antiph. Halae 1768) Febres ner-

nervosae malignae uti eas *Lettsom*, *Sims* pluresque Angli describunt, quaeve tertio, aut quinto die lethales sunt, magnas Chinae doses requirunt. Vel maxime vero utilis est applicatio Chinae in stadio febris nervosae reconvalescentiae, praemissis aromaticis, roborantibusque amaris. — Utilissime quoque exhibetur in feбри cum li-
quatione exsuperante seu in typho putrido et quidem in sic dicta synocha putrida emomendant ejus connubium cum muriae amoniae; praedominante vero colliquatione conjungitur cum acido sulphurico, alumine etc. (P. I. Vassapani Animadversiones de Cinchona in synochis putridis. Aug. Taur. 1779 — Argent. 1783.)

In Peste Cel. Samoilovitz post emetici usum, ubi cutis incipit madere, omni media hora dimidiam exhibet drachmam cum tribus vel et pluribus granis camphorae; desuper potum dat diaphoreticum ex scordio, salvia, carduo benedicto, angelica etc. *Chenot* Corticem laudat in Peste cum caractere synochi putridi.

Febribus gastricis, inflammatoriisque generatim non convenit, non nisi post evacuationes requisitas, sufficienter procuratas; nervosis vero oborientibus symptomatibus in connubio cum aromatico amaris prodesse notatur.

Exanthematicis morbis insigni emolumento Chinam opponi, quamprimum febris comitans nervosi vel putridi est characteris, observatum habetur. *Variolis* humanis primus hic esto locus, alioquin et serie morbi, et difficili curatione. Cel. *Medicus* ut praeservativum sva-
det. Teste *Reil*. valet in morbo varioloso praesente debilitate universali, cumprimis si subjectum aegrotans serophulosum, variolae vero lymphaticae sint. Non minores meretur laudes, si epidemia characterem assumat nervosum aut putridum, Commendat porro Cel. *Reil* in Variolis cum Petechiis. Cel. *Hufeland* stadio suppuratorio, et desquamatorio occurrit China. Juxta Cel. *Hildenbrandt* Cortex nunquam in initio. sed solum in provectioni morbo est adhibendus.

Pariter Morbillorum, Scarlatinae, Miliarum decursui opponi China svadetur urgentibus symptomatibus nervosis aut putridis, praesertim si aeger antea jam debilis, vel per decursum morbi talis factus fuerit. Cel. *Jahn* huc refert et Anginam gangraenosam malignam, in qua Angli post emeticum largas comendant Chinae doses. Cumprimis tamen exhibetur in stadio morborum exan-

thematicorum reconvalescentiae, et contra morbos posthumos uti sunt, debilitas diu remanens, emaciatio, febris hectica, ulcera profundius penetrantia, — Profluvii quoque et retentionibus bene opponi noscimus.

Pneumatosi (Tympanitidi) tunc bene opponitur Cortex, si debilitatem, atoniam, aut paralysim intestinorum pro causa habeat proxima. — Exhibetur tunc junctus aromatibus stimulantibusve, ut cascarillae, calamo aromatico, nuci moschatae etc.

Hydrops serosorum morborum adminimum mole praecipuus, Chinam respuit, si is ab organorum vasorum lymphaticorum correspondentium obstructione mechanica derivetur. Si vero in pura atonia et debilitate radicetur utilis evadit Cortex. Pariter prodest China, ubi hydrops cito post suppressam transpirationem cutis, evacuationes nimis debilitantes, haemorrhagias graves, convulsiones, exanthematis retrocessionem enatus est. Porrigitur tum junctus spiritui mindereri, camphorae, oxymelli scillitico, *Lentin* exhibet vinum Thompsonianum, alii Chinam cum ligno campechiano; praeparatis martis, vitrioli etc.

Ad profluvia mixta, in quibus China adhibetur, spectant Cholera, Diarrhoea, Dysenteria, et Lienteria. — In morbis intestinorum adhibendum generatim esse censent Auctores therapeutici Corticem, dum absentibus sordibus gastricis fibrae intestinorum musculares debilitate laborant eminente, — In *Cholera* seu Emetocatharsi (Gallenruhr), Si haec sordibus primarum viarum stipata sit, bene exhibetur cum Tamarindis, aut Manna, vel vero cum Rheo; insuper potus atque enemata mucilaginoso, gummoso, Emplastrum Cantharidum in auxilium vocentur. — *Diarrhoeae* curandae valet, quamprimum ea non critica, a laxitate intestinorum dependet, praecipue, dum violenta aut diuturnior est. Non valet in *Dysenteriae* Statu inflammatorio, intestinorum dolore fixo continuo, tenesmo vehemente, urina pauca praerubra (quae symptomata dysenteriae sunt siccae) praesentibus. Non valet in Dysenteriae statu gastrico. Nasctur vero hic status, lingua mox ab origine morbi sordibus tecta, sapore oris ingrato, amaro, oppressione scrobiculi cordis, alvi depositionibus cum levamine accedentibus, urina turbida serosa, pulsu parum alienato. Valet in statu morbi nervoso, putrido: labiis, lingua sicca, alvo

alvo copiosa in dissolutionem prona, cum typho putrido, debilitate musculari magna. Hic Chinam cum mucilaginosi, narcoticis, aromaticis exhibendam laudant auctores multi. Valet porro statu inflammatorio absente, vel imminuto, febris multum decrescente, aut nulla, lingua munda, intestinis fere paralyticis existentibus.

In *Helminthiasi* donec mucus ex intestinis evacuatus non fuerit, diarrhoeas vel pertinacem alvi causat obstipationem; postquam vero vermes ex intestinis una cum muco evacuati sunt, bene datur China cum hydrargyro juxta *Heister*, vel remedium Sellianum e sem cynae dr. j. — Unc. j. Ext. Cort. peruv. Vit. martis fact-dr. j. cum vel sine syrupo corticum aurantium quotidie Dr. j.

In morbis *Venereis* indirecta est actio Chinae, quoniam debilitatem sensibilitatem exaltatas emendat, Mercurii actionem adjuvat, et auget, provocatos per abusum ejus effectus noxios lenit. Ubi itaque Mercurius tanta quantitate est adhibitus, ut largus ingruat salivae fluxus, qui cum totius corporis debilitate, carniū relaxatione, sudoribus profusis longiore durat tempore optimo cum eventu Chinam exhibemus. Secundum indicans momentum in morbis *Venereis* pro cortice est complicatio scrophulosa, quo in casu remedium a Cel. *Weikard* propositum ex China, Cicuta, Kermete minerali, et Mercurio constans, insigni cum emolumento adhibetur. Tertio, dum adest diathesis scorbutica: adsunt ulcera profunda, per usum Hydrargyri exasperanda. Tandem in reconvalescentiae stadio, et quidem optime cum lacte, praeparatis Sulphuris, Salibus alcalinis, et Ferri praeparatis.

In morbo *Scrophuloso* utilis evadit tam respectu praeservativo, quam et curativo. Absint tamen infarctus majores, aut errores organorum secernentium et excernentium; aeger sit debilis constitutionis non irritabilis, quo in casu praemittenda essent solventia, roborantia, amara. Sed et dum Corticem damus, eum conjungimus cum Calamo aromatico, aut Zingibere. Cel. *Whytt* simul exhibet Rheum et Mercurium; alii Aconitum, Cicutam. Barytam muriaticam. — Adhuc utilius adhibetur in Rachitide.

In *Phthisi* a multis medicis indiscriminatim adhibetur. Interim magna opus cautela. In *Atrophia* infantum solum tunc exhibere licet, ubi praemissis amaris,

saponaceis, purgantibus mitioribus tumores systematis glandularis dissipati, mucusque in abdomine latens evacuatus fuerit. Finem curae facit continuo Cortex. In *Phthisi nervosa* seu *Tabeidorsali* ab animi pathemate deprimente, aut evacuationibus nimis orta, uti et in *Marasmo* supremum semper tenebit locum China; amant medici in his morbis Chinam exhibere cum emollientibus, mucilaginosisque, qualia sunt lac, salep, serum lactis etc. In febris hectica egregium sistit remedium, cumprimis, si subjectum aegrotans debile, ac irritabile sit, lingua impura mucosa; nec fames, nec sitis molestant, verum delassatio, artuumve cumprimis crurum et genuum dedolatio, somnolentia, abdomen expansum non tamen durum, pulsus rarus, febris horripilatione, rarius calore stipata.

In *Cancro* post operationem ad pus bonae notae provocandum adhiberi selet. (Dietrich Observatio de usu Corticis in cancro mammarum Ratisb. 1746.) Palliativum est in tristi ultimi morbi stadio, ad mortem procrastinandam.

In *Gangraena sicca* post recentissimas Observationes nunquam prodest. In humida vero teste Cel. *Frank* multum juvat interne, ac externe adhibitus. (Abr. Vater de efficacia administrandae Cinchonae ad Gangraenam. Vitteberg. 1734. — *Detharding* de Corticis Chinae efficacia in gangraena et sphacelo adhuc dubia. Rostock. 1746.) Copulatur in hoc casu cum camphora, muriate ferri amoniacali, Moscho etc. Contra gangraenam senum a debilitate ortam Anglus *Pott* laudat Chinam cum syrupo meconii.

Nevroses quoque magnum sistunt Cortici campum activitatis. Nam fere in omni morbo ad *Nevroses* spectante debilitas singularis nervi, vel totius systematis nervosi, etiamsi non ab initio, solum in ulteriori morbi decursu adest. Et quidem eo tutius exhibetur, si abdomen ab omni infarctu, obstipatione liberum, debilitas vera, morbus in ipsis nervis radicans sit, seu sit *Nevrosis* sine materia ad veterum mentem. Adhibetur itaque in *Melancholia* si ab evacuationibus nimis, onania, adstrictione mentis originem ducat. China cum camphora, aut belladonna egregie conducunt. *Convulsiones* et *Spasmi* ab atonia oborti Chinam expostulant, qua cum specificis conjungitur. In *Chorea S. Viti* floribus Zinci jun-

jungit Cel. *Jahn*; *Werlhoff* laudat cum oleo animali Dippelii. In *Vertigine* et Tremore, ni congestio causam sistat, cum, Moscho, Naphthis, Asa foetida etc. prodest. Eximium effectum expertus est in Tetano Cel. *Rush*. In duobus casibus exhibuit post vulnus, in uno post refrigerium, et quidem ad Uncias duas per nychthemeron. Alii exhibent cum Laudano, et Hydrargyro. In *Epilepsia* summi laudant observatores, cumprimis si periodium observet morbus, aut febrim mentiat intermittentem, vel per causas multum debilitantes ut onaniam, excessum in Coitu, iram, terrorem, Vermes sit exorta. *Spasmi Cataleptici* saepe sanantur China. si magna porrigatur dosis inter duos paroxysmos.

Ex Ordine dolorum *Tussis Convulsiva* et Colica cumprimis Chinam flagitant. In tussi: si cum Cel. *Schäffer* tria assumamus stadia, tunc in primo nunquam, in secundo raro, in tertio semper indicatur. Bene faciunt, qui antispasmodicis admiscunt. Angli cum Camphora, et Cantharidibus, *Lentin* cum Extracto Cicutae, alii cum Extracto *Nicotianae*, *Hyoscyami*, *Stramonei*, moscho exhibendam svadent.

In *Colica*, donec dolores aegrum molestant, nunquam exhibeatur, verum solum, ubi hi antispasmodicis, antiphlogisticis, aut aliis necessariis dissipati sunt, solaque debilitas aegrum molestat. Exhibetur cum Rheo, Marte, Aluminae etc. Cel. *Vogler* Cum cremore Tartari praescribit, ita, ut ex pulv. Cort. Chinae Dr. sex, ex Cremore Tartari Dr. duas ordinet, unde aeger cochlearibus Coffeaceis sumat.

Denique experientia jubente in omni morbo periodice recurrente, aut saltem periodum aliquam observante insigni cum successu praebetur, quo pertinent dolor Capitis periodicus, Vesania, Epilepsia, Catalepsis, Asthma, Prosopalgia, Odontalgia periodum servantes.

Restat ut de modo Cinchonam exhibendi agamus, quo respectu notanda veniunt: Debita forma. 2, Justa Dosis, 3, Tempus praebitionis et Continuationis necessitas. 4, Combinatio ejus cum aliis remediis.

De bita Forma.

Adplicatio Corticis Peruviani variis formis fieri solet, quarum tamen recta cuilibet aegro et morbo adcomodatio ad prosperum remedii effectum multum contribuit. Optima, et communissima forma Corticem peruvianum exhibendi est in *Substantia* ut dicunt, seu in pulvere alcoholisato, qui omnem Chinae virtutem continet, ac cuncta Corticis principia non mutata gerit, ut cunctis praeparatis compositisve aut correctionibus praeferendum esse tandem edocti sumus. „Divinum enim hocce remedium non est ita malignae effoetaeque indolis, ut curari et corrigi debeat.“ Requirit tamen hac forma propinatus fortem ventriculi reactionem, difficulter assimilatur, facileque apud debiliores oppressionem ventriculi causat, quod tamen praecavetur per additum Aetherem sulphuricum, Adhibetur cumprimis, ubi nulla subversatur diathesis inflammatoria, neque irritabilitas exaltata peccat. — Dum diarrhoeam causat, minoribus exhibeatur dosibus, simulque laudanum, potus mucilaginosus propinetur. Si alvum obstipet addatur rheum, cremor tartari. Caeterum curandum, ut pulvis recens sit, cum tempore oxydetur, multumque de viribus perdat.

Infusum Corticis peruviani aquosum frigide paratum, lenissimum ex eodem sistit remedium, minore partium efficacium quantitate impraegnatum. Continet principium extractivum, deest ei resina, et principium scytodephicum, quae ultima non nisi potrecta coctione extrahuntur. Respondet aegris quorum debilitas nimia, vel sensibilitas exaltata digestionis cumprimis organa adficiens, aut opportunitas ad inflammationes reliquas Chinae species nondum admittit. Paratur ex Corticis uncia una cum aquae libra una.

Infusum Chinae vinosum, eadem ratione paratur, qua infusum aquosum, cum vino generoso; infusio tamen per horas quatuor usque sex protrahatur. Majorem continet materiae Chinaceae et resinosae quantitatem, unde etiam majorem vim medicam possidet. Exhibetur in morbis Nervorum chronicis, debilitate organorum dicatorum, in reconvalescentia ex morbo gravi, optime in aqua aliqua aromatica.

Extractum Chinae frigide paratum, *Extractum Chinae Garayanum*, *Sal essentielle Chinae*, paratur ex infuso Chinae aquoso lenissime imo temperatura atmosphaerica ad solidum evaporato. Drachma hujus extracti juxta aliquos quoad vim aequiparatur Unciae semis Chinae. Organa digestionis minime adficit, hinc debilioribus, sensibilibioribusque bene datur, ob pretium tamen magnum nunc a medico vix unquam adhibetur.

Infusum Spirituosum, ex uncia una Corticis digesta cum alcoholis aequali quantitate, aquae vero libra una. Adhibetur in morbis chronicis irritabilitate torpida insignitis, *Cel. Chretien* pro usu externo commendat.

Decoctum plurimum continet de partibus efficacibus; majoribus hinc quam infusa instruitur viribus. Paratur ex Corticis uncia una cum aquae fontanae unciiis sexdecim ad remanentiam dimidii cocti.

Extractum Chinae aquosum paratur Corticis quantitate aliqua iteratis vicibus in sufficiente Aqua fontana ad perfectam extractionem cocta. Decoctum exprimitur, colatur, et subsidendo depuratum leni Calore evaporatur, dum spissescere incipit in balneo aquae, in extracti subfluidi spissitudinem. Exhibetur in vehiculo fluido, aut massa pilularum. Minorem dicitur habere potentiam, cum e decocto refrigerationis ope ante evaporationem materia chinacea, in sedimentum praecipitata, separetur. Infantibus tamen egregie convenit tum quod gratum sit; tum quod facilius digeratur; et alvum non stipet.

Extractum Chinae alcoholico-aquosum, seu gummiresinosum. Ad hoc obtinendum corticis Chinae duae partes, cum spiritus vini partibus tribus et aquae fontanae partibus novem ad perfectam extractionem in balneo aquae digeruntur. Liquor extractus, abstracto antea spiritu vini destillationis beneficio, in Extracti solidi spissitudinem evaporatur. Adhibetur in iisdem morbis, uti *Extractum aquosum*.

Extractum Chinae resinosum, seu Spirituosum ex tinctura spirituosa paratur, et quidem ex China ab infuso aquoso frigido residuo. Vix usitatur.

In America australi existit Extractum novum Corticis Peruviani, indeque navibus Anglorum et Hispanorum advehitur; est coloris obscuri, pellucidum, consistentiae mollis, in ore facile liquescit, Chinam opti-

mam

mam sapore, et odore prodit, in aqua fervida facile, in frigida difficiliter solvitur. Parandi modus nondum innotuit.

Efficax praeparatum sistit *Tinctura Chinae composita*, seu *Elixir roborans R. Whyttii*, *Elixir viscerale Whyttii*, quam praeter Corticem peruvianum, radix Gentianae, ac flavedo Corticum Aurantium ingreditur, spiritu vini, et aqua cinnamomi soluta. Est roborans, fortiusque stimulans.

Tinctura Corticis peruviani volatilis, Lond. Fuld. Est tinctura Chinae cum spiritu salis amoniaci parata, qua facile caremus.

Tinctura Corticis peruv. composita Lond. seu Tinctura alexipharmaca Huxhami, ex China, radice Gentianae, et Serpentariae virginianae parata laudatur in febris nervosa et typho putrido.

Pro infantibus habentur Morsuli Chinae, et syrupus Corticis Chinae. Morsuli parantur ex Chinae partibus, Sacchari duodecim, et una octava cinnamomi. Syrupus vero ex infuso vinoso cum dupla quantitate Sacchari.

Vinum Chinaceum per fermentationem paratum. *Cel. Fabbroni* mixtum ex 12. partibus Chinae, octingenta octo Sacchari, 90. aquae per 30. dies reliquit sub temperatura 21. Reaumur. Post aliquot dies fermentatio odore spumaeque rubescente se manifestavit; post 30. dies vero liquor erat pellucidus, spirituosus, nimis amarus aromaticusque: continens materiam chinaceam, principium Scytodephicum, alcohol. acidum aceti et pomorum. Plus itaque hac ratione de China extractum per infusionem s' aquosam, s' vinosam.

Jam ante aliquot annos *Cel. Lambert, Strensz* in Russia, *Gomez* Lissaboni experimentis demonstrare existere in China principium aliquod peculiare activum. *Pelletier* et *Caventou* ad exemplum horum ulterius solerter investigantes Chinam, in ea quam *Cinchona* condaminea largitur, seu fusca, substantiam aliquamprehenderunt, quam pro ea agnoverunt, quam *Cel. Gomez* *Cinchoninam* (*Cinchonine*) vocat. In China flava similem fere, in multis tamen distinctam invenerunt substantiam, quam propter hanc *Chininam* (*Quinine*) dixerunt. In Chinam rubram inquirentes obtinuerunt *Cinchoninam* tripla tamen majori quantitate ac ex China fusca, et
Chi-

Chininae duplo plus ac ex China flava. — Recentissimae vero observationes docent utramque substantiam in omnibus tribus Chinae speciebus inveniri, ea cum differentia ut Cinchonina in fusca, Chinina in flava China praevalcat.

Methodus parandi Cinchoninam et Chininam est sequens: Ope alcoholis ex China fusca omne extrahitur principium amarum; Extracto huic alcohol ope distillationis detrahitur, remanens extractum spirituosum solvitur in aqua bulliente, acido salis s. q. impraegnato. Ad hanc solutionem magna additur quantitas magnesia ustae, ut omne figatur principium colorans liquorque evadat pellucidus, quod post aliquot minorum coctionem evenit. Totum nunc refrigeratum filtratur, praecipitatum aqua frigida eluitur, siccatur in cubili, rursus cum alcohole bulliente tractatur, atque nunc sub refrigeratione Cinchonin crystallisatur. Est tamen materia aliqua viridi pingvi impraegnata, a qua per solutionem in acido aliquo multum diluto liberatur. — Cinchonina eadem plane ratione sed ex China flava formatur. Characteres chemici sunt: Cinchonina substantiam refert albam pellucidam, acicularum forma crystallisabilem, quae solum in 700 partibus aquae solvitur, saporis vix ullius. In alcohole aut acido aliquo soluta saporem nimis amarum habet. Solvitur parva licet quantitate in oleis aethereis, pinguibus et aethere Sulphuris; cum acidis unitur in salia plus minus solubilia. Sub certa temperatura evadit volatilis. In medicina usuatur sulphas Cinchoninae et sulphas Chininae; primus in aqua facile solvitur; alter difficilior.

Chinina aequae albam refert substantiam, non crystallisatur, in aqua difficulter solvitur, sapor amarus. Ejus salia sunt plus amara et colorem possident margaritaceum. In Aethere facile solvitur. Sulphas Chininae in aqua frigida difficilime solvitur. Acetas Chininae est crystallabilis: frigore difficulter in calore facilius solvitur, refrigeratum tamen in massam coit. Est actio Sulphatis Cinchoninae ac Sulphatis Chininae, quod experimenta Cel. *Double, Villerme, Chomel* et aliorum probant, eadem ac Corticis, imo securior, cum dosis substantiae activae tuto determinari possit. His accedit quod hac ratione in minimo volumine exhiberi queat, qua ratione optime praecaventur vomitus, diarrhoeae, Chinam in substantia adhibitam saepe insequentes.

Ex-

Exhibetur vero Sulphas Chininae et Cinchoninae a granis 2 usque 10 per nychthemera.

Praeparata. Syrupus Chininae paratur ex Syrupi communis libris duabus, Sulphatis Chinini 64 granis.

Vinum Chininae e Vini optimi pinta una, et Sulphatis Chininae granis 12 confit;

Alcohol vero Chininae e Sulphatis Chininae 8 granis, Alcoholis 34 Uncia una.

Licet internus Corticis sub debita forma usus omnium securissimus sit, cum primitivam ac immediatam actionem in systematis splanchnici centrum exserat, dantur tamen casus, in quibus externa ejus adplicatio requiritur, sub diversa forma instituenda. *Clysteribus* quidem magnam laudem tribuere non possumus: remedium enim digestu alioquin difficile intestinis crassis nec subigitur, nec sufficienter absorbetur. Majores praeterea Corticis, quae tali sub forma semper exiguntur, doses, nunc alvum pertinaciter claudunt, damnosum meteorismum, viscerumque infarctus provocant, nunc indigestae furtim expelluntur. Unde methodus febres ~~intermittentes~~ per anum adgrediendi jam a *Tortio* merito vituperabatur. — Refugium sisteret non nisi in illis subjectis, quae Corticem ore absumere aut absolute nolunt, aut nequeunt. Tanto minus sperandum de balneis Chinaceis, de adplicatione Corticis ad carpos, de pulvere subtilissimo cuti universae recens natorum adperso etc.

J u s t a D o s i s.

Dosis Corticis consveta in substantia, nisi peculiaris subsit morbi pertinacia est ab Uncia dimidia ad integram, nychthemeri spatio consumenda. Ejusmodi Dosis dividitur in 8 partes, quarum una omni hora aut secunda hora propinatur. Minores doses in febribus cumprimis desideratum nonnisi tunc praestant effectum, ubi aliis aptis combinatae fuerint remediis; majores contra difficulter deglutuntur, et stomachum gravant. In febribus, quo brevius fuerit intervallum apyreticum, eo majoribus crebriusque exhibitis utendum est dosibus; habito tamen semper respectu ad vires digestrices, ne vomitum creet, vel alvum obstipet. Infantibus Drachma una ad summum duae sufficiunt. — Extractum Chinae aquosum

sum et spirituosum ad drachman unam vel duas in die exhibentur. — Ex decocto ab uno ad tria cochlearia omni hora aut bihorio porrigitur. — Extracti aquosi et spiritui Dosis est Drachma una aut duae per diem. — Tinctura Corticis ad Drachmas aliquod propinetur.

Tempus praebitionis et continuationis necessitas.

Tempus pro exhibendo Cortice in febribus maxime opportunum est illud apyrexiae, postquam paroxysmi exantlati omne disparuit vestigium. — Imminentibus futuri accessus prodromis ab China abstinendum esse quidam iubent medicorum. — Compertum vero habemus, quanta sit ejusdem remedii exhibiti efficacia scopo confundente. Quapropter nihil obstat usum Corticis debitis intervallis eousque protrahendi, donec frigus febrile potenter exsternum est, nisi circumstantiae adfuerint contrariae, medici prudentia eruendae.

Damnus, imo periculosus evadit usus Corticis durante stadio caloris, sub quo actio motus organici expansivi et circulatorii systematis rediviva, aequilibrium inter factores vitales sublatum restituere, ac nociva, vel adminus superflua elementa variis colatoriis e corpore eliminare conatur. — Maxime damnus est usus continuatus Corticis peruviani sub stadio critico.

Necessitas protrahendi usum Corticis peruviani in febribus non nisi eousque persistere videtur, quousque febriles accessus recurrere non desinunt. Cum tamen febres intermittentes cumprimis insignem proclivitatem in recidivas habeant, securius incedent, qui aliquot paroxysmorum decessionem exspectabunt, quin tamen timiditatis errore usum diutius protrahamus, quam nonnulli medici plane ad plures septimanas extendi svadent ut *Sydenham*, et *Morton*.

Certae et Stabiles regulae hoc respectu dari nullae possunt: prudentia medici plurimum dirigere debet. Abstineri tamen a Cortice facile potest, postquam quartanae unus, tertianae duo, quotidianae tres emansere paroxysmi. In febribus tamen larvatis, perniciosis, autumnali-

nalibus, pertinacibus endemicis usum Corticis diutius faciendum svademus.

In morborum aliorum dispensatione doses Chinae dirigunt, morbi diuturnitas et gravitas, cumprimis vero vires digestrices. —

Combinatio Chinae cum aliis remediis.

Etiam si cortex peruvianus suppressendis morbis in quibus indicatur per se solus saepe sufficere soleat, nihilominus plures in praxi occurrunt casus, in quibus Corticis vires mox adjuvare et acuere, mox lateralibus simul indicationibus satis facere necessario oportet.

Remediis, quae virtutem Chinae exallare et acuere solent, accensentur multa corpora medicata, rationali modo organismi morbosam conditionem invertentia. — Quatenus Cinchonacea tonicis, et adstringentibus, alioquin eminent viribus; ejusdem generis pharmaca vix unquam jungi solent; maximo vero cum emolumento aromaticis, nervinis, amaris, acribus copulatur uti sunt: Cinnamonum, Mentha, Valeriana Arnica, Chamomilla, Calamus aromaticus, Sal ammoniacus, Extracta amara, Vinum, Opium etc. *Cel. Lyson* in febribus prae caeteris extollit Corticis cum *Serpentaria virginiana* connubium, cui jam *Sydenhamus* insignes tribuit vires antifebriles (Dan. Lyson Pract. Abhandlungen von den Wechselfiebern etc. aus dem Engl. Leipz). Ab hujusmodi combinatione remediorum, quae in variis Dispensatoriis notantur, ac ab agyrtis venduntur *pharmaca antifebrilia composita*, Electuaria, Pilulae, Essentiae, Tincturae etc. originem trahunt. — Mucilaginosa vero et laxantia remedia Corticis vires destruunt.

Aegris, qui Chinae Corticem ob idiosyncrasiam renuunt, aut ventriculi incommoda patiuntur, medicamen gratius reddatur, ac digestu facilius. Ad penum similem Corrigentium pertinent Aromata grata et Vinum bonum. — Paramus in hunc finem decoctum Corticis pro feminis cum tostis Coffeae aut Cacao granis; viris vino nuptum exhibemus. Dulcia adhuc magis ingratum reddunt Chinae usum. — Si vero eodem tempore late-
rales

rales simul explendae essent indicationes, singula indicata casus diversitati erunt adcommo-
danda. Si China al-
vum moveret, Aromatibus vel Opio jungatur; si Deco-
ctum vel Extractum diarrhoeam causaret, substituatur,
Pulvis. In casu contrario ubi nempe alvum obstipat,
clysteribus, Suppositoriis, aut Electuario lenitivo, inter-
polatim exhibito, succucendum, et si neque haec suffi-
ciant, Cortex Chinae cum Amaris, Rhabarbarinis, vel
et Aloeticis combinandus erit; requiritur enim, ut alvus
sub usu Chinae facilis sit (Valcarengi Diss: de usu et
abuso Rhabarbari Cortici uniti. Cremae. 1748).

Si praeter morbum principalem usum Chinae expo-
stulantem adsint infarctus viscerum abdominalium, aut
Cachexia universalis, tunc eodem tempore amarorum,
solventium, salis amoniaci, mercurii, Stibii aut Carbo-
natis barytae a *Bernardo Lorenzo* propositi usus fiat. —
Excedens erethismus in infantibus, feminis hystericis,
subjectis nervosis non infrequens, Opio aut aliis anti-
spasmodicis Cortici junctis vincitur. — Praesente vero
diathesi ~~h~~ tropica Diureticis acribus, aut Stimulantibus
Squilla, Junipero, Terebinthina, Spiritu nitri dulci,
Vino Austriaco, vel Rhenano commisceatur. Reliquae
complicationes laterales, quae infinitae esse queunt, pru-
dentia medentis committuntur. —

Chinae in febribus Surrogata.

Etiam si a longiori jam epocha medici intenti fue-
rint, ut remedium invenirent, quod Cortici peruviano
aequiparari, illumque superfluum reddere posset, maxi-
mae tamen hoc respectu indagines recentiori cumprimis
aevo institutae fuere. Non negamus quidem sub univer-
sali hoc plurium Virorum conamine, adtentionem dire-
ctam fuisse ad remedia tum obsoleta, et jam oblivioni
tradita, tum antiquitus prorsus ignota, quorum aliqua
in febribus profligandis virtus omnino innotuit. — Tale
tamen medicamen quod Chinae divinas ac vere specificas
dotes in concreto possideret, ejusque usum superfluum
reddere valeret, non existit, nec existet, quousque vi-
gebit *lex: non dari duo entia perfecte similia*.

Sunt vero pharmaca, quae partim cognitiss. partim
incognitis et specificis qualitatibus febres fugare credun-
tur

tur sequentia: *Arnicae radix* ac flores a Cel. | *Stoll* China pauperum vocata, exhibetur ad grana 15 omni hora, vel bihorio. *Radix Caryophyllatae* (ef. Buchhave observ. circa radic. Gei urbani seu Caryophyllatae vires etc. Kopenh. 1784.) exhibetur in pulvere ad drach. tres in sex partibus, vel in decocto ex drach. sex Uncia una parato. — *Cortex Angusturae* seu crispariae febrifugae remedium est egregium, cuius tamen usus in nostra Monarchia, cum spuria seu Brucea ferruginea venenata sit, interdictus est. — *Phellandrium aquaticum* (Lange die höchst heilsame und wunderbare Wirkunk des Wasserfeuchels. Helmstädt 1771) datur drach. semis omni secunda hora. — *Cortex Salicis laureae* (Gunz de Cortice salicis Cort. peruv. substit. comment. Lips. 1737), *Cortex Hypocastani* (Turras Briefe a. d. Ital. Buchholz Weimar. 1780), *Cortex Liriodendri tulipiferi* (Hildenbrand versuch mit einem neuen Surrogat der China), *Cortex Aurantiorum* (Werlhoff opera. p. 750. — 760), *Cortex Cascarillae* eadem adhibentur dosi ut China. Eminere videntur *Fabae Coffeae* (Baldanus über Coffeh als Fieberm. in Horns Archiv vol. 8. — Grindels Erfahr. über den rohen Caffeh in Hufeland's Journal 1809) secundum recentissimas analyses, materiam continentsui generis (Coffeaceum, Coffeestoff) Chinicae summe analogam; propinatur Extractum fabarum viridium ad mentem Grindelii paratum. — *Colla, seu gelatina animalis* et *albumen ovorum* Saccharo junctum (Seguin in Hufeland's Jour. 18. B. 2. st.), *Tela araneorum* (Faust Empfehl. der Spinnwebenhaut gegen Wechselfieber), *Calore leni siccata*, dein Butyro mixta panique ilinita ad grana 30 — 40 ante paroxysmum exhibetur. *Herba Datiscae Canabinae* Rubini medic: national Zeitung 1798), *Calcitrapae* (Figuier), *salviae glutinosae* (Anelli Cenni medici sulla salvia Glutinosa Milano 1808.), *Taxibaccatae* (Brera comm. med. T. 1.) *Lepidium ruderales* (in Russia communiter usitatum) folia Oleae (Cazal), *Cortex Prinos verticillati* (Gregg), *Stipes Cynarae Scolyini*, *Valeriana* in pulvere ad Dr. semis omni secunda hora, in infusione ex Uncia semis parata (Hacker), *Ipecacuanha* in parvis dosibus omni media hora. *Flores Chamomillae vulgaris*, in pulvere ad dr. semis omni bihorio. *Castoreum* ad Dr. unam ante evolutionem paroxysmi duabus horis. *Sulphur stibiatum aurantiacum*

cum (Thedeni neue Bemerk.) *Cuprum Sulphuricum*, *Mercurius dulcis* (Thomson), *Mercurius sublimatus* (Pott) *remedium Stützianum* (Burkard) Alcalia vegetabilia (Crol), e Narcoticis Belladonna, Hyoscyamus, Aconitum, Nux vomica commendantur.

Praeter enumerata antifebrilia potentius sistit truculentissimum venenum *Arsenicum*. Videtur usurpari coeptum fuisse, aut saltem ejus usus increbuisse circa saeculum 17, aut hoc ipso procedente, e relatione Ros. Lentitii ad Academiam Naturae Curiosorum facta. Ab illo tempore ab agyrtis plerumque in usum vocabatur, passimque vestigia ejus reperta sunt. Praecipue vero ejus usum introduxerunt: *Fowler* et *Brera*; ejus antifebrilis virtus nuper quoque ab *Heimio* multis encomiis celebrata est. — Cum tamen ad pauca grana jam cardialgiam, vomitum, gastritidem, colicam, deliria, convulsiones, et mortis adferat periculum, regulae, quas sub usu ejus sequi oportet, per incomparabilem *Hartmann* sequentes proponuntur: 1) Arsenicum ne adhibeatur, nisi in febre gravissima larvata perniciosa, aut pertinacissima, nullo mitiore remedio sananda. 2) Doses cautissime dispensandae, post intervalla sat magna repetendae semper cum vehiculo mucilaginoo vel lacteo propinandae, aut opio jungendae sunt. 3) Quamprimum phaenomena suspecta in conspectum veniunt ad antidota quantocyus recurrendum. 4) Energia vitalis opportunis auxiliis conservanda est.

Pro usu interno destinantur *Sales* e connubio arsenici albi cum lixiva vel soda carbonica. — *Solutio sodae arsenicosae*, seu liquor antipyreticus a *Harlesio* commendatus, cujus guttae 10. aut 15. pro adulto bis, terve exhibentur in vehiculo aliquo mucilaginoso. —

A u c t o r e s.

- I. *Chiflet* pulvis febrifugus orbis americani ventilatus 1654.
Seb. Radi anastasis Corticis peruviani Genevae 1663.
Br. Zandrini della china. Venezia 1715.
H. P. Sulzer Theses de Cortice peruviano Argent. 1763.

Guths

Guths Samml. die Fiebereinde betreffender Abhandl. und Nachrichten. Aus dem Engl. 1760.

C. I. Uhland Historia Corticis peruviani medico-practica. Tübing. 1782.

H. Tabor Über den Gebrauch und Misbrauch der peruvianischen Rinde Heidelberg 1788.

Mich. Rohde Monographiae Cinchonae generis tentamen. Fragmentum ex Universi medica. Göttingae 1804.

G. Fabbroni Über die Chinarinde in neuen Journal. f. Ausl. Lit. VI. B. 2. St. N. 1.

Ficinus Cinchonin, medicamen efficacissimum adversus Cachexiam e febre intermittente obortam. *Dresdae* 1816.

T H E S E S.

1. Respiratio pulmonum est species vitalis secretionis.
 2. Inflammatio pulmonis dextri frequentior ac sinistri, ejusque causa in structura tracheae est quaerenda.
 3. Sectio abdominalis sectioni pubis praeferrenda est.
 4. Non datur limes strictus inter medicamentum et venenum.
 5. Polygamia nec legibus moralibus, nec politicis conformis est.
 6. Miscela fluidorum et solidorum in variis morbis varia est.
 7. Clima temperatum sanitati humanae optime favet.
 8. Morbus verminosus specialis non datur.
-

THESE

1. Respiratione primarum et secundarum viarum
respiratoriarum.
2. Inflammatio peritonialis et peritonitis acuta
et chronica in structura tracheae et
bronchiarum.
3. Sectio abdominalis sectioni peritonaeae
et peritonitis.
4. Peritonitis acuta et chronica in structura
peritonaeae.
5. Peritonitis acuta et chronica in structura
peritonaeae.
6. Peritonitis acuta et chronica in structura
peritonaeae.
7. Peritonitis acuta et chronica in structura
peritonaeae.
8. Peritonitis acuta et chronica in structura
peritonaeae.

UB Wien

+AM505863200